

“TIQXMMI” MILLIY TADQIQOT UNIVERSITETI

9- MAVZU: KATTALAR TA'LIMINI ASOSIY TASHKILIY SHAKLLARI VA TEXNOLOGIYALARI

Reja:

1. Kattalar ta'limi nima?
2. Andragogika tarixi.
3. Andragogika- fan sifatida.
4. Andragogikani tashkil etish usullari.

Kattalar ta'limi nima?

"Kattalar ta'limi" atamasi mamlakatimiz va xorij ilmiy-uslubiy adabiyotlarida o'z o'rnini topganiga qaramay, bizning nazarimizda mazkur tushuncha keng qamrovli, chuqur mulohaza yuritishga undaydigan tushunchalar sirasiga kiradi.

"Kattalar ta'limi" deganda biz katta yoshli insonning har tomonlama kamol topishini nazarda tutamiz. Katta yoshli insonning bilimi, malakasi, ko'nikmasini kengaytirish bilan bog'liq har qanday ish kattalar ta'limi xisoblanadi. Ushbu atama bilan bog'liq yana bir qiziq xolat, - kimni katta yoshli deb atash mumkin? - degan mulohazaga chorlovchi fikr keladi. Ko'pincha, katta yoshdagilar deganda 30 dan oshganlardan boshlab va xatto nafaqadagilar ham nazarda tutiladi. Ammo o'rta ma'lumotga ega bo'lgan va mustaqil pul ishlab topishni boshlagan har qanday inson katta yoshli hisoblanadi.

Andragogika- kishilarning o'zlarini o'rganishga oid jadal rivojlanayotgan, shu sababli, bu prinsiplar o'zgaruvchan va shaxsiy rivojlanishga yordam beradi.

"Andragogika" tushunchasi ilmiy atama sifatida 1833-yilda nemis pedagog-tarixchisi A.Kapp tomonidan fanga kiritilgan. Agar «Pedagogika» so'zi bilan yonma-yon, o'xshash tarzda talqin etilsa kelib chiqishi grekcha so'zlardan (andros-erkak, odam; agogeyn-yetaklash) iborat ekanligi oydinlashadi. So'zma so'z tarjima qilinsa, andragogika bu - «katta odamni yetaklash» dir

Andragogikani o'quv fani sifatida tushunish uchun, uning mutaxassis tayyorlash tizimidagi o'mi va imkoniyatlarini belgilay olish muxim sanaladi.

Ilmiy bilimlarning nisbatan yangi tarmog'i xisoblanuvchi andragogika, tiklanish jarayonini boshdan kechirmokda.

«Pedagogika» va «Andragogika» terminlarining o'zaro yaqinligi, ko'p yillardan buyon turli munozara hamda baxslarga sabab bo'lmokda. «Andragogika» tushunchasi pedagogika soxasiga yaqin tursada, kattalarga ta'lim berishning o'ziga xos jixatlarini xam unutmaslik lozim. Mazkur karamakarshiliklar tufayli andragogika fanining asosiy joylashgan o'mi xam belgilanmagan.

Ayrimlar uni pedagogikani bir bo'limi sifatida maktablarga pedagogika, boshlang'ich ta'lim nazariyasi va metodikasi, didaktika, oliy maktab pedagogikasi kabi fanlar qatoriga qo'shadi.

Bir narsa aniqki - andragogika fanlararo bog'liklikka ega. Andragogikaning ta'lim nazariyasi va pedagogika bilan o'zaro uzviy aloqadorligi, ularning predmetini taqqoslaganda yaqqol ko'zga tashlanadi.

Pedagogikaning umumiy tarzdagi predmeti, shaxsning pedagogik vokelikdagi shakllanish jarayonidir. Kattalarga ta'lim berish nazariyasi predmeti - ijtimoiymadaniy institut sifatida kattalarga bilim berish tizimidir.

Andragogikaning o'ziga xos xususiyati esa, uzluksiz ta'lim jarayonida kattalarni o'qitish nazariyasi va metodikasi xisoblanadi.

Andragogika - bilimlarning gumanitar soxasidir. Unda nafaqat odamni bilish, balki ijtimoiy bilimlar, ta'lim falsafasi, madaniyatshunoslik kabi soxalarga oid tushuncha va g'oyalar sintezi xam amalga oshiriladi.

Shunday qilib andragogika, zamonaviy ilmiy bilimlar rivojining umumiy holatini aks ettiruvchi namuna bo'la oladi.

Bir tomondan, dolzarb muammolar xususida axborotlarni umumlashtirish, ikkinchi tomondan - ularni ixtisoslashtirish va joy - joyiga qo'yish. SHu tufayli andragogika pedagogika, kattalar ta'limi nazariyasi tarkibiy qismiga kirishi, xamda bilim soxasining mustaqil tarmog'i sifatida odamni o'rganuvchi fan deb e'tirof etilishi mumkin.

Zamonaviy andragogik amaliyotni tashkil etishning samarali usullari sifatida quyidagilarni ko'rsatish mumkin:

- modellashtirish;
- loyixalash;
- refleksiya (fikrlash, baxolash, korrekstiyalash);
- dasturlash.

Andragogik faoliyat modellarini va yetakchi g'oyalarni sinovdan o'tkazish, andragogik bilimlarning amaliyotga yo'nalganligi, kadrlar tayyorlash sifatiga ta'sir ko'rsatishi, bandlikka ko'maklashish va kasbiy reabilitatsiya

markazlari, malaka oshirish institutlari, eksternal hamda kechki maktablarni muvofiqlashtirishi orqali guvohlik beradi

Kattalar ta'limi amaliyotini o'rganuvchi va umumlashtiruvchi fan sifatida andragogika kattalarning ta'lim olish maqsadini shakllantirishni va ro'yobga chiqarishni asoslab beradi.

Faoliyatning nazariy va metodologik asoslarini ishlab chiqar ekan, andragogika insonning butun hayot yo'li davomida o'qitishni ko'zda tutadi. U kattalarga ta'lim berish tamoyillarini, usul xamda vositalarini aniqlaydi. Ular yordamida kattalar hayoti rivojlantiruvchi, ijtimoiylashtiruvchi va moslashtiruvchi ta'lim bilan boyitiladi.

**E'TIBORINGIZ UCHUN
RAHMAT!**

